

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

§. I. Quæ certitudo non sit necessaria?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

SECTIO V.

Quæ certitudo non peccati, aut honestatis sit, & qua non sit necessaria ad sine peccato, aut ad honeste operandum?

N.
155.

UT rem ex se satis confusam, sine confusione producam, afferam certitudinem, quâ conscientia non eget, ut sine peccato, aut honeste operetur; deinde certitudinem, quâ eget, ut sine peccato, aut honeste operetur.

§. I.

Quæ certitudo non sit necessaria?

SUMMARIUM.

Certitudo quid? n. 156.

Speculativa, & practica quid? ib.

Evidentia quid addat supra certitudinem, ib.

Evidentia moralis, & certitudo moralis ab aliis quibus confunduntur, n. 157.

Dico, quod ut sine peccato formali, aut honeste operer, necesse non est, ut ultimum conscientia dictamen sit speculative verum, & multo minus ut sit certum de veritate speculativa, n. 158.

Quia invincibilis error excusat, n. 159. 160. 161.

Quia dictamini invincibiliter falso tenemur conformari, n. 162.

Quia Scriptura inculcat formidinem, adeoque non est necessaria certitudo de veritate objecti, ut in se, seu de non peccato materiali, n. 163.

Si est Jansenismus, quod sola veritas logica excuset a peccato formali; multo magis, quod certitudo de eâ requiratur, n. 164.

Hinc judicium etsi logicè falsum, & incertum de veritate logicâ excusabit, n. 165.

Judicium, etsi prudenter formidolosum de peccato materiali, excusat a peccato formali, n. 166.

Dico, quod ut honeste formaliter operer, necesse non est, ut ultimum judicium sit logicè verum de materiali honestate objecti, & multo minus, ut sit certum de eâ logicâ veritate, n. 167.

DD. tuentes requiri judicium logicè verum, ut operer honeste, ib.

Rationes, n. 168. 169. 170.

Hinc prudenter formidans de materiali honestate actus, poterit honeste formaliter operari, n. 171.

Si non requiritur certitudo de non honestate materiali, ut honeste formaliter operer, multo minus evidentia requiretur, n. 172.

Si requireretur evidentia, Deus juberet impossibilia, ib.

Satis judicium probabile, & incertum de materiali non peccato, & honestate, ne peccem for-

maliter, & formaliter honeste operer, n. 173.

Philaleti contradictio, ib.

Ratio, cur Jansenista negent Probabilitatem usum? n. 174.

Ad non formale peccatum, & formalem honestatem prærequirunt dictamen logicè verum de non peccato materiali, & de honestate materiali, immo dictamen de eodem certum, & evidens, ib.

Jansenii error oritur non ex purâ certitudine, sed ex necessitate dictaminis logicè veri, & certi de veritate logicâ, ib.

Dico, quod sicut potest quis sine formali peccato operari cum formidine prudenti de peccato materiali, ita potest quis honeste formaliter operari cum prudenti formidine de inhonestate materiali objecti, n. 175. 176.

Non est necessaria certitudo de honestate materiali, & de non peccato materiali actus, immo cum prudenti peccati materialis formidine potest quis operari formaliter honeste, ib.

Ne peccem formaliter, necessaria est certitudo de non peccato formali, non autem de non materiali, n. 177. 178.

Explico hoc à n. 177. ad 183.

Certitudo de non peccato materiali est separabilis a certitudine de non peccato formali: idem dico de certitudine honestatis materialis respectu certitudinis honestatis formalis, n. 179.

Possum prudenter formidare de materiali malitiâ actus, & simul esse certus de non malitiâ formali actus, ib.

Satis certitudo de veritate practica, seu de non malitiâ formali, ne peccem formaliter, non autem necessaria certitudo de veritate speculativa, seu de non malitiâ materiali actus, ne formaliter peccem, n. 180.

Potest quis prudenter formidare de malitiâ materiali actus, quin peccet formaliter, dummodo non formidet prudenter, seu certus sit de non malitiâ formali, n. 182.

Dicendum ab omni Catholico, quod ne quis formaliter peccet, necessaria non sit certitudo excludens prudentem de materiali peccato formidinem, ib. & n. 183.

Certitudo non est, nisi infallibilis con-

nectio cum veritate, ut dixi sibi. 2. & 15.

multiplex est quantum ad rem prædicam spectat. Alia est connexio cum veritate speculativa, & dicitur certitudo veritatis speculativæ; & consistit in hoc, quod judicium illud non tantum sit speculative verum, seu conforme objecto ut est in re, sed etiam sit infallibiliter speculative verum. Alia est connexio cum veritate practica, & dicitur certitudo veritatis practice, & consistit in hoc, quod judicium illud non tantum sit

practice

practice verum, seu videatur conforme regulis morum, & se, & objectum iisdem regulis conformet, quidquid deinde sit, an sit conforme objecto ut est in re; vel, ut ait Maleficus in 2. d. 5. n. 71. quia homo conformatur bonitati objecti, ut habet esse objectivum in intellectu, etsi a parte rei bonum non sit. Alia est certitudo derivata ab evidentia metaphysica, physica, aut morali; & talis certitudo præter connexionem cum veritate objecti ut est in se, (omne enim evidens est speculative verum, & certum) dicit evidentiam, seu lumen evidens infallibiliter connexum cum tali veritate objectiva; hæc autem certitudo dicitur potius evidentia, quam certitudo, quia non est pura certitudo. Saepè autem dixi, quod pura certitudo differat ab evidentia; quod quælibet evidentia excludat non tantum prudens dubium, & formidinem oppositi, sed etiam omne imprudens dubium, & formidinem oppositi. Contra puram certitudinem non nisi prudens dubium, & prudentem oppositi formidinem excludit, non autem imprudens dubium, & imprudentem oppositi formidinem.

N. 157. Sicut autem supra d. 9. ubi examinavi, an nostræ fidei mysteria sint moraliter evidenter vera, an autem sint tantum certò moraliter vera, ne locus pateret æquivocis, quibus evidentia moralis confunditur cum certitudine morali, dixi nostræ fidei mysteria esse taliter certa, ut excludant omnem prudentem, non autem imprudentem oppositi formidinem: (quidquid deinde sit, an ideo dicenda sint evidenter moraliter vera, ut vult P. Eliz. an tantum certò moraliter vera) ita in presenti, ne in re tot diversis veritatis, & certitudinis generibus subjecta, ob quæ facilis est confusio, & transitus ab una veritate ad aliam, & ab una certitudine ad aliam, exponam per ipsam veritatis, & certitudinis explicationem mentem nostram.

N. 158. Prima conclusio: Ad sine peccato formali operandum non est necessarium ut ultimum conscientie iudicium sit speculative verum, & multò minus necessarium est, ut sit certum de veritate speculative talis iudicii, seu necesse non est, ut iudicium conformetur objecto ut est in re.

N. 159. Prima pars patet ex d. 5. ubi fusè ostendi contra Jansenitatem, quod invincibilis ignorantia excuset à peccato: ergo ut quis sine peccato operetur, necesse non est, ut ultimum iudicium sit verum speculative, seu sit conforme objecto ut est in re.

N. 160. Altera pars patet: Si enim invincibilis error excuset à peccato formali, adeoque necessarium non est, ut ultimum conscientie

iudicium dirigens ad opus sit conforme ipsi operi, seu objecto ut est in re; multò minus necessarium est, ut detur certitudo de conformitate talis iudicii cum suo objecto, ut est in re: ergo ad sine peccato formali operandum nec requiritur veritas speculative in iudicio dirigente, nec certitudo de eadem veritate logica, seu speculative in tali iudicio: ergo ut quis sine peccato formali operetur, nec necessaria est veritas logica, nec certitudo de eadem, seu necessaria non est veritas de non peccato materiali in actu, & objecto, nec certitudo de eadem.

Confirmo 1. Ignorantia, aut invincibilis error de peccato latis est ad sine peccato formali operandum: ergo iudicium speculative falsum latis ad idem est: ergo ad sine peccato formali operandum necesse non est iudicium speculative verum, & multò minus iudicium certum de speculative veritate ejusdem iudicii.

Confirmo 2. quia dictamini invincibiliter erroneo conformari tenemur; sed illud est speculative falsum: ergo dictamini speculative falso conformari tenemur: sed nullus peccat formaliter, conformando se dictamini, cui conformari tenetur; aliàs Deus jubet impossibilia: ergo ne quis formaliter peccet, necessaria non est conscientia speculative vera; & multò minus certitudo de speculative veritate ejusdem conscientie.

Confirmo 3. quia velle, quod numquam possumus bene agere, sed eo ipso peccamus, quoties nobis certum non est nos bene materialiter agere, & non peccare materialiter, est velle, quod est supra hominum conditionem, & prudentiam, ut scitè P. Suar. plerumque enim, exceptis quæ fides docet, sunt nobis incerta; & ideo S. Job cap. 9. dicebat: *Verbar omnia opera mea*; & Apost. 1. ad Cor. *Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum*: sed si, ut bene formaliter operemur, necesse est iudicium certum de bonitate materiali, non datur locus formidini, quam Job, & S. Paulus inculcant: ergo.

Hinc patet 1. timendum valde esse Fagnano, M. Baro, M. Riccio, & illis Catholicis, qui asserunt requiri certitudinem de conformitate speculative, seu logica iudicii dirigentis cum suo objecto ut est in re, ad hoc, ut non peccemus formaliter, ne incidunt in Jansenismum. Si enim Jansenismus est, quod sola veritas logica excuset à peccato formali, multò magis erit, quod ut quis à peccato excusetur, non tantum necessaria sit veritas logica, seu conformitas iudicii cum objecto ut est in re, sed etiam necessaria sit certitudo de veritate logica, seu de conformitate

mitate iudicii cum objecto ut est in re.

N. 165. Patet 2. quod, si ne quis formaliter peccet, necesse non est, ut iudicium dirigens sit logicè verum, seu conforme suo objecto ut est in re: rursus, si ne quis formaliter peccet, necesse non est, ut illud iudicium sit certum de veritate logicà, seu de conformitate sui cum suo objecto ut est in re; eo ipso sequitur, quod iudicium, etsi falsum sit, excusabit à peccato formali, ut patet in errore invincibili; & licet incertum sit de veritate logicà sui cum objecto, id est, incertum sit, an iudicium sit tale in representando, quale est objectum in essendo; & an objectum sit tale in re, quale est in mente; poterit, inquam, tale iudicium, etsi incertum de veritate logicà sui ipsius, & de naturà sui objecti, excusare à peccato formali.

N. 166. Patet 3. quod si iudicium excusans à peccato non debet esse verum logicè, nec evidens de veritate logicà sui ipsius, & de naturà objecti, nec certum de eadem veritate logicà sui ipsius, & de naturà objecti; eo ipso sequitur 1. quod iudicium etsi logicè falsum excusabit: 2. quod iudicium etsi inevidens de veritate logicà sui, & de naturà sui objecti, excusabit: 3. quod iudicium etsi incertum de veritate speculativà, seu logicà sui, & de naturà sui objecti, excusabit: sed iudicium inevidens, & incertum non excludit prudentem formidinem; nam ad minus certitudo necessaria est, ut prudens formido excludatur; & evidentià, ut excludatur imprudens: ergo iudicium quamvis prudenter formidolosum de veritate speculativà sui, & de naturà objecti, seu prudenter formidolosum de peccato materiali, excusat à peccato formali.

N. 167. Secunda conclusio: Ad honestè formaliter operandum necesse non est, ut ultimum iudicium sit logicè verum de honestate materiali objecti; & multò minùs necessaria est certitudo de veritate speculativà ejus iudicii, & de honestate objectivà. Est contra P. Eliz. P. D. Thyr. Palanc. P. Munief. in *Stimulo*, & d. 24. de *Gratià* à n. 25. qui esto doceant quod iudicium logicè erroneum de malitià objecti excuset à peccato formali, nam invincibilis ignorantia malitiæ excusat; negant tamen, quod error honestet formaliter actionem; adeoque dicunt, quod iudicium, quo falsò invincibiliter judicatur objectum non esse in se malum, sed in se honestum, excuset quidem à peccato formali, non autem honestet formaliter actionem; solum enim iudicium speculativè verum de honestate objecti, ut est in se, honestat formaliter actionem.

P. Eliz. P. Mun. Palanc.

Prima pars probatur ex d. 6. ubi late do. N. cui, quod iudicium, quo invincibiliter judico objectum in se malum, aut in se indifferens, esse in re honestum, aut præceptum, non tantum excuset actionem à peccato formali, sed eandem formaliter honestet: ut enim qui invincibiliter falsò judicat objectum in se bonum, esse in se malum, illud sequendo, peccat formaliter, & non tantum non operatur formaliter honestè; ita qui objectum in se malum judicat invincibiliter erroneè esse in se bonum, aut præceptum, non peccat formaliter: ergo ad operandum formaliter honestè non est necessarium iudicium logicè verum de honestate objecti ut est in se.

Altera pars probatur: quia ad operandum formaliter honestè non est necessarium iudicium logicè verum de honestate objecti: ergo multò minùs est necessaria certitudo, aut evidentià de logicà veritate, seu de conformitate iudicii cum honestate objecti ut est in se; nec certitudo, aut evidentià de objectivà honestate objecti.

Confirmo, tum quia si veritas speculativa necessaria non est, ut quis non peccet formaliter, cur ut quis formaliter honestè operetur? Tum quia, qui ex errore invincibili putat esse præceptum, quod in re non est præceptum, immò in re est vetitum, sequitur dictamen conscientiae proponens objectum illud ut formaliter honestum, immò illud sequi tenetur: ergo non est, cur non operetur formaliter honestè conformando se illi dictamini.

Hinc patet 1. quod si ad honestè formaliter operandum non est necessarium, ut iudicium proponens honestatem sit logicè verum, nec est necessaria evidentià, aut certitudo de veritate speculativà iudicii cum objecto ut est in re, nec de honestate objectivà objecti; sequitur 1. quod iudicium proponens honestatem, etsi sit logicè falsum, honestabit formaliter actum, quem dirigit. Sequitur 2. quod iudicium etsi inevidens, & incertum de conformitate sui cum suo objecto ut est in re; & de honestate materiali sui objecti, honestabit formaliter actum: cum autem iudicium inevidens, & incertum non excludat prudentem formidinem, nam prudens formido à certitudine, imprudens à solà evidentià excluditur; hinc est, quod cum iudicio invincibiliter logicè falso, seu representante ut honestum, quod in se est inhonestum; immò cum iudicio inevidenti, & incerto, adeoque non excludente prudentem formidinem de falsitate sui ipsius logicà, & de materiali inhonestate objecti peccat.

terit quis honestè formaliter operari.

N. 172. Patet 2. quod si ne formaliter peccem necesse non est iudicium logicè verum de non peccato materiali in actu, & de non malitià in objecto; & multò minus necessaria est certitudo de veritate logicà ejus iudicii, & de non malitià actus, & objecti: rursus si ad formaliter honestè operandum necesse non est, ut iudicium sit logicè verum de materiali honestate objecti; & multò minus certitudo de eadem honestate objectivà; longè minus necessaria erit aliqua evidentia, quæcumque ea sit, de veritate speculativà iudicii, & de non malitià materiali objecti, ne formaliter peccemus. Similiter nulla evidentia necessaria erit de materiali honestate objecti, & de veritate speculativà conscientie, ut honestè formaliter operemur. Imò, si, ne formaliter peccemus, & ut honestè formaliter operemur, necessaria est aliqua evidentia, aut certitudo de veritate speculativà iudicii, & de non inhonestate materiali, aut de materiali honestate objecti; sequitur, quod Deus jubeat impossibilia; & quod in nostrà manu non sit non peccare formaliter, & honestè formaliter operari: nam in meà manu non est in rebus incertis habere certitudinem de veritate speculativà iudicii dictantis probabiliter, aut probabilius tale objectum non esse in re malum; & de naturà objecti ut est in se. Rursus in meà manu non est in re incertà habere iudicium certum de veritate logicà iudicii dictantis objectum esse in re honestum, & de honestate objecti.

N. 173. Hinc Philaetus qu. 1. pag. 10. dixit, quod ut quis certus sit se non peccare, satis sit, ut sequatur iudicium probabile honestè agendi in hac, vel illà materià, quia alioquin requireret à nobis Deus impossibilia; nam habere certum iudicium in particulari de omnibus eligibilibus impossibile est; nam Moralia ut plurimum non sunt demonstrabilia, ut vidimus ex Arist. in Ethicis. Hæc Candidus meritò contra requirentes iudicium certum certitudine veritatis speculativè de non peccato, aut de honestate objecti ut est in se. Monco tamen, ne Candidus sui obliviscatur; si enim ut quis non peccet, satis est iudicium probabile, quomodo obligat ad probabilius? Quare hic redit, quod alias dedi ex Caram. contra Philal. tanta enim est vis veritatis, ut, velit, nolit, nostram de licito usu minus probabilis sententiam sequatur.

N. 174. Patet 3. ratio, quâ Jansenistæ ducti sunt ad negandum probabilitatum usum; ratio enim est; quia volunt ad rectè operandum, & ad non peccandum prærequiri dictamen Tom. III.

logicè verum, immò certum, ait P. Carden. d. 4. n. 221. 227. 231. 233. subintellige certitudine veritatis speculativæ de naturà operationis: sed iudicium probabile non semper est logicè verum, & numquam est certum de veritate speculativà sui ipsius; ergo non sufficit. Similiter ostenditur, quantum non recedant à Jansenio, qui ad rectè operandum prærequirunt dictamen certum speculativè verum de naturà operationis, seu de non peccato, aut honestate materiali operis. Sequitur enim electionem sub errore invincibili, quod sit præcepta, non honestare actum; & sub errore invincibili, quod sit vetita, non inficere actum. Addo peculiare Jansenii errores non oriri ex certitudine; nam nos quoque admittimus necessarium esse iudicium certum (at de veritate practicà) de non peccato; sed ex certitudine veritatis speculativè de actione, & objecto ut sunt in se; atque adeo magis derivantur à necessitate iudicii speculativè veri de objecto ut est in se, (quod iudicium logicè verum necessarium volunt ad non formaliter peccandum, & ad formaliter honestè operandum) quàm à necessitate iudicii certi.

Dices 1. repugnare, ut quis honestè formaliter operetur cum prudenti formidine de inhonestate objecti, & actionis: ergo ut quis honestè formaliter operetur, necesse est, ut iudicium sit certum de materiali honestate objecti, seu ut excludat omnem prudentem formidinem de materiali inhonestate objecti.

Respondeo, quod sicut non repugnat, ut quis sine peccato formali operetur cum prudenti formidine peccati materialis, ita nec repugnat, ut quis honestè formaliter operetur cum prudenti formidine de non honestate, immò de inhonestate materiali objecti: ut enim dixi in 1. conclus. ne quis formaliter peccet, necesse non est iudicium logicè verum de non malitià materiali actus, & objecti; & multò minus iudicium certum de veritate non malitiæ materialis actus, & objecti. Sicut ergo, ne quis peccet formaliter, non est necessaria certitudo de non malitià materiali actus, & objecti, adeoque cum prudenti formidine, saltem reflexà, de eadem materiali malitià actus, & objecti, optimè stat, quod quis ponendo eum actum, & sequendo illud objectum non peccet formaliter; ita, ut quis formaliter honestè operetur, necessaria non est certitudo excludens omnem prudentem formidinem de falsitate logicà iudicii, & de malitià materiali actus, & objecti; quin cum dictà prudenti formidine de non veritate logicà, & de non honestate

D ij mate-

materiali actus, & objecti potest quis formaliter honeste operari.

N. Dices 2. Operans cum prudenti formidine peccati peccat; & ideo *sect. 4.* diximus necessariam esse certitudinem non peccati, ne peccemus: ergo nobis contradicimus, dum modò dicimus, quòd, ne quis peccet, necessaria non sit certitudo de non peccato; immò quòd quis non peccet, etsi operetur cum prudenti formidine peccati.

N. Sed contra; quia quod dixi *sect. 4.* est, quòd aliqua certitudo non peccati necessaria sit, ne peccemus. Quod modò dico est, non esse necessariam veritatem logicam, & multò minùs necessariam esse certitudinem de conformitate logicà iudicii cum objecto ut est in re; adeoque nego necessariam esse certitudinem fundatam in veritate speculativà de non peccato materiali in actu, & de non malitià materiali in objecto. Quare, quod nego est, requiri certitudinem veritatis speculativæ, sive derivatam, sive non, ab evidentia, cum de fide certum sit, quòd ignorantia invincibilis excuset; & per me probabilius sit, quòd error invincibilis de materiali honestate objecti in se veriti honestet formaliter actionem: ergo ad non peccandum formaliter non est necessaria veritas speculativa iudicii cum suo objecto, & multò minùs certitudo de eadem: ergo nulla in me contradictio; nam negatà adhuc hanc certitudinem de non malitià materiali actus, & objecti, adstruo aliam de non malitià materiali actus, quæ certitudo est necessaria ad non peccandum formaliter.

N. Distinguenda ergo est certitudo de non malitià materiali à certitudine de non malitià formali, sunt enim separabiles, & una stare potest sine alià; immò cum incertitudine, seu cum prudenti formidine de malitià materiali actus, & objecti stare potest certitudo excludens prudentem formidinem de malitià formali: sed ad non peccandum formaliter necessaria non est certitudo de non malitià materiali, sed satis est certitudo de non malitià formali: ergo potest quis prudenter formidare de malitià materiali actus, & objecti, ut est in se, & adhuc esse certus de non malitià formali actus. Confirmo: Sicut enim possum prudenter formidare de veritate logicà iudicii, & simul esse certus de veritate practicà illius; ita possum prudenter formidare de malitià materiali actus, & simul esse certus de non malitià formali illius, de quo plura infra. Ita iudex ex. gr. non est speculativè certus de veritate delicti plenè probati, quin prudenter formidare potest de veritate delicti; & tamen est certus

de formali honestate suæ sententiæ. Ego non sum certus de veritate causæ disputatis me à jejuniis; & tamen sum certus de honestate formali non jejunii, præcipiente Superiore.

Alia igitur est certitudo de veritate practica objecti, alia de veritate speculativà objecti; seu quòd ita sit in se, ut est in mente, & econtra ita in mente, ut est in se. Ad licentiam ex. gr. pingendum non est necessaria certitudo de naturà picturæ ut est in se, seu ut certus sum speculativè, quòd pictura sit in se licita; sed satis est certitudo de naturà picturæ, ut est in meo iudicio prudenti. Licet ergo prudenter formidem, seu certus non sum de licentià picturæ ut est in se; sum tamen certus de licentià picturæ in se, ut substat meo iudicio certò probabili de licentià; ut patet in invincibiliter errante, qui non est certus speculativè, seu de naturà mendacii ut est in se; est tamen certus de licentià mendacii, ut est in iudicio, proponente mendacium invincibiliter ut præceptum.

Addo 1. aliud esse, quòd non sit necessaria certitudo de non peccato materiali ne formaliter peccem; aliud, quòd non sit necessaria certitudo de non peccato formali; illud est verum, hoc falsum. Addo 2. ex eo quòd non detur certitudo de non peccato materiali, non inferri, quòd detur prudentem formidinem de peccato materiali. Aliud enim est, non sum certus; aliud, prudenter formido: etsi enim, qui prudenter formidat, non sit certus, non omnis tamen, qui non est certus, prudenter formidat; qui enim dormit, nec est certus, nec prudenter formidat. Quod dixi, est, quòd certitudo excludat tantum prudentem formidinem; non autem dixi, quòd incertitudo trahat secum prudentem formidinem; satis enim est, ut hæc possibilis sit cum incertitudine, non autem necesse est, ut illi semper coexistat.

Quia tamen possibili posito in actu nulla est repugnantia, adeoque si cum incertitudine existeret peccati formido prudens, adhuc argumentum urget, quomodo cum incertitudine, seu prudenti formidine de malitià materiali actus, & objecti stet certitudo de non peccato formali; ideo tenendum est quòd dixi, nempe, quòd, ne quis formaliter peccet, necessaria est certitudo de non peccato formali, seu ne prudenter formidet de peccato formali; sicut, ne quis materialiter peccet, necessaria est certitudo excludens prudentem formidinem de peccato materiali; attamen ne quis formaliter peccet, necessaria non est certitudo excludens prudentem formidinem de peccato materiali. Hoc,

Hoc, nisi fallor, ab omni Catholico dicendum. Nam omnes docent, quod, ne quis peccet, necessarium non sit iudicium logicè verum de non peccato, cum de fide sit, quod error, & ignorantia invincibilis peccati excuset à peccato; & multo minùs quod sit necessarium iudicium certum de logicà veritate iudicii, & de non malitià materiali objecti, ut est in se: sed ubi non adest certitudo, adeste potest prudens formido: ergo cum in non peccante sæpe non adsit, nec iudicium logicè verum, nec certum de veritate logicà iudicii, & de non malitià materiali objecti, eo ipso in non formaliter peccante sæpe adest prudens formido de falsitate logicà iudicii, & de malitià materiali objecti: ergo cum iudicio prudenter formidoloso de sui falsitate logicà, & de malitià materiali actus, & objecti stat certitudo excludens omnem prudentem peccati formalis formidinem; nam certum de fide est, quod sequens iudicium invincibiliter falsum de non malitià materiali objecti non peccet formaliter.

Confirmo: Opinio probabilissima sæpe est falsa, & ut Fides docet, excusat à peccato; sed si sæpe est falsa, non est vera, nec certa de veritate logicà sui, nec de non malitià materiali objecti; ergo de his est incertitas sed si de his est incerta, prudenter formidat de his, nam, ut ait P. D. Thyrus *dist. 10. n. 97.* formido logica, seu consistens in iudicio de possibilitate falsitatis est essentialis omni opinioni ut distinguitur à scientià, & fide: ergo iudicium excusans à peccato formali potest optimè stare cum prudenti formidine de falsitate logicà ejusdem iudicii, & de malitià materiali tui actus, & objecti; possum enim reflectere ad motiva iudicii oppositi, & ob ea prudenter formidare de falsitate logicà mei iudicii mihi probabilioris, & de malitià materiali actus, & objecti.

§. II.

Quæ certitudo de non peccato sit necessaria ad non peccandum formaliter; & quæ de honestate ad honestè formaliter operandum?

SUMMARIUM.

Nec formaliter peccem necessarium est iudicium practicè verum, seu quod se, & suum objectum proponat ut conforme regulis morum, n. 185. Cur? n. 186.

Illud iudicium practicè verum debet esse saltem moraliter certum de veritate practicà, n. 187. Cur? n. 188.

Certitudo requisita est certitudo excludens omnem prudentem falsitatis practicæ, seu disfor-

Tom. III.

mitatis iudicii, actus, & objecti, cum regulis morum, formidinem, ib.

Non est necessaria evidentia de non peccato formali, sed satis certitudo excludens omnem prudentem de peccato formali formidinem, n. 189.

Reflexisse volunt necessariam evidentiam excludens omnem etiam imprudentis de peccato formali formidinem, n. 190.

DD. utriusque sententiæ negantis, & affirmantis necessariam evidentiam de non peccato formali, ib.

Aristoteles ait, esse indisciplinati querere plus, quam moralem certitudinem in re morali, n. 191.

Glossa S. Thomæ in idem, ib.

Ait S. Thom. satis aliquam certitudinem? ib.

Idem ait S. Antoninus, ib.

Undenam ex S. Anton. colligatur moralis certitudo necessaria ad non peccandum formaliter? ibid.

Rationes à n. 191. ad 197.

Quia imprudens formido peccati formali nec est dubium positivum, nec negativum de peccato formali, n. 192.

Quid dubium positivum, quid negativum, ib.

Sicut ut obliget credere fide Divinâ satis est certitudo moralis speculativa de veritate credenda, nec est necessaria evidentia excludens omnem imprudentem formidinem; & ut quis obedire tendatur, satis certitudo moralis de existentia legis; ita ut quis possit, immò teneatur honestè operari, satis certitudo moralis excludens omnem tantum prudentem, non autem etiam imprudentem peccati formidinem, à n. 193. ad 195.

Ad credendum fide Divinâ necessaria est certitudo moralis de revelatione, non autem satis notitia probabilis, ut vult Pontius, n. 194.

Damnata ab Innoc. exponitur, ib.

An certitudo sit necessaria, ut quis obligetur credere fide Divinâ, & ut quis obligetur operari actus voluntatis supernaturales? ib.

Satis est certitudo moralis, nec est necessaria evidentia moralis revelationis, excludens omnem imprudentem de non revelatione formidinem, ut teneatur credere revelationem, n. 195.

Eadem certitudo satis, ut honestè operer, ib.

Omnis conscientia scrupulosa excusat à peccato DD. scrupulus quid? n. 196.

Agere contra conscientiam scrupulosam est agere contra scrupulum, n. 197.

Remedia contra scrupulos, ib.

Conscientia scrupulosa est ignorans, & superba, ib.

Dico quod ad honestè formaliter operandum satis iudicium practicè verum; immò necessarium, ut illud sit certum de veritate practicà, non autem ut sit evidens, n. 198.

D iij

Ra-